

Direkta åtgärder det effektivaste sättet att öka vaccinationstäckningen

Distributionen av coronavirusvacciner har kommit igång och torde fortsätta åtminstone till slutet av sommaren 2021. Enligt expertbedömningar krävs det en vaccinationstäckning på cirka 60–90 procent för att uppnå flockimmunitet mot coronavirussjukdom. I denna promemoria bedöms hur vaccinationstäckningen kan påverkas i synnerhet bland befolkningen i arbetsför ålder, som inte hör till riskgrupperna för allvarlig coronavirussjukdom.

Myndigheternas olika möjligheter att påverka vaccinationstäckningen kan delas in i tre typer av åtgärder:

1. övertalning som syftar till att påverka medborgarnas attityder och föreställningar om vacciner
2. åtgärder som framhäver betydelsen av en social kontext
3. direkta åtgärder som påverkar människors beteende (Brewer et al., 2017).

Utifrån forskningsrön om ämnet kan konstateras att

1. övertalning av medborgarna och kommunikation som syftar till att förändra föreställningarna är ineffektiva åtgärder – de är dock inte skadliga i sig
2. betoning av sociala normer och positiva externa effekter av vaccination kan ha en liten positiv inverkan på vaccinationstäckningen. Det finns dock endast svaga forskningsbevis för denna påverkningskanal
3. **det effektivaste sättet att öka vaccinationstäckningen är direkta åtgärder riktade till faktorer som påverkar beteendet.** Sådana åtgärder är bland annat direkta uppmaningar, personliga påminnelser och tidsbokningar som görs för människors räkning (defaults). Enligt en finländsk undersökning har en enkel personlig påminnelse visat sig ha en betydande inverkan även i fråga om personer som inte har tagit något vaccin tidigare år (Sääksvuori et al., 2020).

Milkman et al. (2021) testar effekten av olika påminnelsetextmeddelanden i ett omfattande randomiserat fältprov i USA. I undersökningen uppnåddes den största effekten på vaccinationstäckningen med meddelandeinnehåll som betonade mottagarens personliga förhållande till hälso- och sjukvården ("vi har reserverat ett vaccin för dig") och som svarade mot personens förväntningar på hälso- och sjukvårdens kommunikationsmetoder (formella och neutrala meddelanden utan överraskningar, onödigt talspråk eller skrikiga visuella element).

Dessutom vet man att enkla logistiska faktorer har en betydande inverkan på vaccinationstäckningen. Det är ytterst väsentligt var och när vacciner finns tillgängliga, till exempel om en vårdare kommer hem till äldre personer som fortfarande bor hemma eller om det förutsätts att äldre personer och anhöriga som vårdar dem åker till den lokala hälsostationen för att hämta vaccin. För personer i arbetsför ålder skulle det bli lättare att vaccinera sig om det fanns möjlighet att ta vaccinet på arbetsplatserna eller om det fanns vaccinationstider på kvällar och veckoslut. Ju lättare vaccinationen görs, desto mer sannolikt är det att även en person i arbetsför

ålder som har svag motivation eller är likgiltig beslutar sig för att ta vaccinet.

I Finland grundar sig redan massscreeningprogrammen för cancer på personliga inbjudningar. Till exempel har sedan screeningprogrammet för livmoderhalscancer inleddes dödsfallen i denna cancer minskat med 80 procent. Deltagaraktiviteten i screeningen varierar dock på kommunnivå mellan 61 och 79 procent beroende på hur inbjudan har framförts. **Bevisligen får man den högsta deltagaraktiviteten när tid och plats har bokats färdigt i den personliga kallelsen** (Cancerorganisationerna,2018).

KÄLLOR

Brewer, Noel T., Gretchen B. Chapman, Alexander J. Rothman, Julie Leask, and Allison Kempe. "Increasing vaccination: putting psychological science into action." *Psychological Science in the Public Interest* 18, no. 3 (2017): 149–207. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29611455/>

Milkman, Katherine L., Mitesh S. Patel, Linnea Gandhi, Heather Graci, Dena Gromet, Hung Ho, Joseph Kay et al. "A mega-study of text-based nudges encouraging patients to get vaccinated at an upcoming doctor's appointment." (2021). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3780267

Cancerorganisationerna. "Syöpäseulontaan osallistumisessa merkittäviä alueellisia eroja". Publicerad 6.2.2018. Läst 9.3.2021. <https://www.syopajarjestot.fi/ajankohtaista/tiedotteet/syopaseulontaan-osallistumisessa-merkittavia-alueellisia-eroja/>

Sääksvuori Lauri, Cornelia Betsch, Hanna Nohynek, Heini Salo Jonas Sivelä, Robert Böhm "Information nudges for influenza vaccination: Evidence from a large-scale cluster-randomized controlled trial", (2020) *Submitted*.